

หลักการของ GATT กับมาตรการกีดกันทางการค้า

WTO ยึดมั่นหลักการของ GATT ซึ่งระบุถึงความเท่าเทียมกันระหว่างประเทศสมาชิก 3 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่**ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง** (Most Favoured Nation Treatment: MFN) หมายถึง ประเทศสมาชิกจะใช้ NTM หรือมาตรการต่างๆ ของ WTO ต่อประเทศสมาชิกได้ ก็จะต้องใช้กับทุกประเทศสมาชิกอื่นอย่างเท่าเทียมและเหมือนกันทั้งหมด

ประการที่สอง การปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment) อันหมายถึง ประเทศสมาชิกจะต้องใช้มาตรการเหล่านี้ปฏิบัติกับสินค้านำเข้าอย่างเดียวกับสินค้าที่ผลิตในประเทศด้วย

ประการที่สาม ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง ประเทศสมาชิกจะกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรการต่างๆ หรือ NTM จะต้องมีความชัดเจนโปร่งใส และให้ผู้ทำการค้าสามารถทราบถึงข้อมูลต่างๆ ได้ (Publicly Available) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การกำหนดกฎระเบียบทางการค้าใหม่ และ (2) การปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่มีอยู่แล้วให้มีความเข้มงวดรัดกุมเพื่อให้ประเทศภาคีปฏิบัติตามข้อกำหนดเดียวกัน และใช้มาตรการค้าที่เป็นธรรมและโปร่งใส

อย่างไรก็ตาม GATT 1994 มีข้อยกเว้นให้ (1) ใช้มาตรการควบคุมการส่งออกได้ ในกรณีที่เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการขาดแคลนภายในประเทศ อาจใช้มาตรการจำกัดปริมาณส่งออก และ (2) ในกรณีนำเข้าสินค้าจะมีมาตรการที่ดูแลมาตรฐานสินค้า (Standard) และเพื่อควบคุมปริมาณสินค้าที่เข้าตลาด (Quota or Limited Quantity) หรือจัดส่วนเกินที่ล้นตลาดด้วยการให้เปล่า หรือคิดราคาต่ำกว่าราคากลาง (Dumping) หรือกรณีที่มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมากอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ผลิตในประเทศ ก็ให้สามารถใช้มาตรการฉุกเฉินได้ (Safeguard Measure) แต่หลังจากนั้นต้องมีการหารือและพิสูจน์ความเสียหายตามขั้นตอนและเงื่อนไขที่กำหนดในความตกลงว่าด้วยมาตรการปกป้องนี้

จะเห็นได้ว่า NTM ของ GATT 1994 เป็นหลักการที่ดีและป้องกันการเอาเปรียบของประเทศสมาชิกด้วยกัน แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิกก็จะเป็นความแตกต่างตรงที่ระดับความเป็นมาตรฐานสูงต่ำกันที่ใน 2 กรณีคือ

1. ประเทศที่ยังไม่มีมาตรฐานกลางของแต่ละประเภทสินค้าของตนเองจะประสบปัญหาอุปสรรคต่อการส่งออกไปยังประเทศที่มีการกำหนดระดับความเป็นมาตรฐานนั้นเป็นอย่างมาก เพราะไม่สามารถแสดงผลการตรวจสอบเป็นที่รับรองมาตรฐานส่งออกได้เลย ตัวอย่างเช่น การใช้มาตรฐาน ISO 9000 ของสหภาพยุโรป
2. ประเทศที่มีมาตรฐานกำหนดเป็นของตนเองแล้ว แต่ไม่ครบทุกรายการสินค้าและแต่ละสินค้าอาจยึดมาตรฐานกลางมาใช้ เช่น CODEX, UL, WHO-GMP ฯลฯ แต่พบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วได้กำหนดระดับเกณฑ์มาตรฐานที่สูงกว่า หรือเข้มงวดกว่า

เช่น วิธีการคำนวณและเกณฑ์การตัดสินว่าเป็นการทุ่มตลาด (Dumping) ของสหภาพยุโรป ปริมาณสารตกค้างในผลิตภัณฑ์จากกุ้ง และระเบียบวิธีปฏิบัติใหม่ที่เข้มงวดจากการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ประเทศกำลังพัฒนาจึงประสบปัญหาการส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่พัฒนาแล้วขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วกลับไม่มีปัญหาในการส่งออกมายังประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่น ประเทศไทย เป็นต้น ปัญหาระดับความแตกต่างของมาตรฐานและความเข้มงวดของประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งวิธีปฏิบัติจึงกลายเป็นการกีดกัน (Barriers) ในที่สุด